

Добрите страни на неразвиеноста

Во една од своите редовни публикации, големата американска банка Мерил Линч се осврнува на состојбата на банкарските системи во брзорастечките економии на Источна Европа, Азија, Латинска Америка итн. Патем речено, Мерил Линч која беше најголемата инвестициона банка во светот, за малку ја избегна пропаста во сегашната глобална финансиска криза и беше принудена да се трансформира во комерцијална банка, со што автоматски дојде под контрола и регулација на американската централна банка.

Иронично, во статијата под наслов “Благословеноста на неразвиеноста”, Мерил Линч констатира дека фактот што тие банкарски системи се релативно неразвиени, фактички претставува предимство во услови на глобален финансиски хаос. При тоа, се наведуваат три карактеристики кои сега им помагаат на помалку развиените земји. Прво, банкарските системи во брзорастечките економии се помалку кредитно изложени, односно имаат споредбено мал коефициент на кредити во БДП од 50%. На пример, соодносот заеми/БДП во развиениот свет изнесува над 130%. Второ, банкарскиот бизнис модел во тие земји е конзервативен, во смисла дека најголемиот дел од кредитната експанзија се финансира од сопствени депозити, за разлика од развиениот свет, каде што износот на кредити далеку го надминува износот на депозити. Трето и покрај скокот на цените на недвижностите, учеството на хипотекарни кредити во БДП е релативно ниско, за разлика од развиениот свет каде што тие достигнуваат речиси 60% од БДП.

Ако ги погледнеме карактеристиките на македонското банкарство, ќе видиме дека во поглед на тие карактеристики е уште помалку изложено од просекот на земјите од Источна Европа.

Така, според учеството на кредитите во однос на БДП, Р.Македонија со процент од 57.4 минатата година го заземаше претпоследното место, а со процентот на кредитите во однос на БДП кој изнесуваше 29.6% последното место, како во однос на транзиционите економии, така и во однос на земјите од еврозоната. Овој однос го покажува степенот на финансиската интермедијација и преку неа се изразува значењето и ефикасноста на банките.

Нискиот степен на финансиска интермедијација е причинител и за сеуште високиот коефициент на адекватност на капиталот, кој изнесува 18.3%. Но, во сегашни услови нашите банки се наоѓаат во поволна состојба, бидејќи најголем дел од кредитите ги обезбедуваат од депозитниот потенцијал со кој располагаат, а кој сега е на завидно ниво. За разлика од нас, развиените земји кредитите ги обезбедуваат од пазарот на пари, кој сега е доста развиен. Поради ова голем број на банки во развиените земји, за разлика од нас се најдоа во состојба да имаат премалку капитал спрема актива, па државата мораше да инјектира капитал, т.е. да купува

акции од банките. Земајќи го сето ова во предвид, не не изненадува што сега нашиот банкарски сектор се држи добро.

	Вкупна актива/БДП(%)	Кредити/БДП(%)	Коефициент на адекватност на капиталот
Македонија	57,4	29,6	18,3
Чешка	106,6	41,6	11,41
Унгарија	84,9	51,8	11,9
Летонија	121,7	77,4	9,9
Полска	62,5	31,9	14,6
Словенија	113,4	61,7	9,9
Естонија	112,2	76,1	10,7
Словачка	95,4	38,7	13,06
Литванија	72,2	42,8	10,8
Бугарија	86	46,4	14,51
Романија	51,2	30,1	17,3
ЕУ-25	303,9	125,9	
Евروزона	283,3	123,5	

м-р Весна Георгиева